

روز جهانی رادیو World Radio Day

در عصری که با سرعت سرگیج آور نو آوری های تکنالوژی یکی پس از دیگری سر بلند نموده اند، رادیو قرن دوم خدمات خود را به عنوان یکی از قابل اعتمادترین و پرکار برد ترین رسانه در جهان آغاز می کند. این روز در سال 2011 توسط کشورهای عضو یونسکو اعلام شد و در سال 2012 توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به عنوان روز جهانی سازمان ملل متحد تصویب و 13 فبروری به عنوان روز جهانی رادیو (WRD) نامگذاری شد.

رادیو، به عنوان یک تکنالوژی، علم، وسیله ارتباطی و سیستم برنامه نویسی عناصر صوتی و شنیداری ریشه در سده 1800 دارد...

بنابر این می توان با اطمینان گفت که این رسانه در حال حاضر به قرن دوم خود رسیده است. یونسکو موضوع روز جهانی رادیو در سال 2024 را چنین عنوان داده است " یک نگاه گسترده به گذشته قابل توجه رادیو، حال و آینده بی پویا را نوید میدهد"

و..اما...رادیو و کشور عزیز ما افغانستان

رادیوی افغانستان 99 سال قبل در عصر اعلی حضرت امان الله خان در سال 1304 مطابق 1925 در منطقه کوتی لندی (نزدیک پل آرتن کنونی) با نصب یک دستگاه کوچک فرستنده 200 وات روی موج متوسط 360 متر شروع به فعالیت نمود. در آن زمان نشرات آن به ساحه مرکز یعنی ولایت کابل و همجوار آن محدود بود. این آغاز عمر کوتایی داشت. طی اغتشاش بچه سقا رادیو و نشرات آن کاملاً متوقف و دستگاه آن از بین رفت، اما بعد از گذشت 16 سال دوباره در سال 1941 در تعمیر دو منزله جوار وزارت مخابرات سابقه (نزدیک پل باغ عمومی ولیسه عایشه درانی) توسط سردار محمد نعیم خان معاون صدرات آن زمان و وزیر معارف به شکل نوین و دایمی افتتاح گردید. آواز نطق زن و صدای موسیقی برای بار نخست در اوایل دهه 30 از امواج رادیو پخش گردید .

کوثر نورانی خانم ترکی الاصل که شوهر افغان داشت، اولین زنی بود که صدایش از طریق رادیو افغانستان به گوش شهریان کابل رسید.

گویا اعتمادی و غلام عمر شاکر اولین نطاقان ذکور زبان دری و عبدالجبار اولین نطاق پشتو بود که صدایشان از طریق رادیو پخش شد.

اولین گوینده گان زن در پروگرام اخبار شب: میرمن رقیه حبیب ابوبکر و میرمن لطیفه کبیر سراج نطاقان دری و میرمن مستوره نطاق پشتو بود.

رادیو در عرصه خدمات خبری، معلوماتی، تربیوی، اجتماعی و تاریخی کارهای ارزشمند و خدمات عظیم تعداد کثیری از فرهنگیان افغان بخصوص: استاد عبدالغفور برشنا، استاد عبدالرؤف بینوا، علامه صلاح الدین سلجوقی، استاد عبدالرشید لطیفی، گل پاچا الفت، احمد علی کهزاد، محمد ابراهیم عباسی، داکتر عبدالاحمد جاوید، داکتر عبدالطیف جلالی، داکتر محمود حبیبی برجسته تر است. انجام داده اند.

تاریخچه رادیو تا سال های اخیر طولانیست، اما میتوان به استناد مطبوعات ونوشته آقای دود یال اندک معلومات ارایه کرد: " در زمانیکه رادیو دراین تعمیر فعالیت داشت، فرستنده آن با قدرت 20 کیلووات روی امواج متوسط 660 کیلو سایلک شنیده میشد. نشرات آن زمان دریک روز فقط دوساعت بود، 20 دقیقه نشر اخبار، مضامین مختلف اجتماعی، سیاسی، علمی تاریخی و اطلاعاتی بود، متباقی به نشر موسیقی اختصاص یافته بود. تمام نشرات آن زمان بصورت مستقیم از استدیو بود" به ادامه مینویسند: " نشرات رادیو افغانستان به تدریج با فرستنده های 20 کیلووات در منطقه یکه توت با همکاری کشور آلمان تقویت یافت و عصری ترشد. به ادامه آن اولین اداره خبرگزاری افغانستان بنام (د باختر اطلاعاتی آژانس) شروع به فعالیت نمود. نخستین سرپرست رادیو بعد از سردار نعیم خان سید قاسم ریشتیا رئیس مستقل مطبوعات آن زمان بودند."

حسب این معلومات: در سال 1333 مطابق 1954 در کنار نشرات داخلی، برنامه اردو بنابر روابط دوستانه باکشور همسایه، هندوستان آغازگردید، بعداً برنامه انگلیسی نیز ایجاد شد. تحول عمده در تاریخ رادیو افغانستان عبارت از گشایش و تکمیل تعمیر جدید در جوار انصاری وات بود، این تعمیر در سال 1343 مطابق 1964 توسط اعلیحضرت ظاهر شاه افتتاح گردید که دارای مجهز ترین تاسیسات، دفاتر، بخشهای نشراتی - تخیکی و استدیو ها و دستگاههای فرستنده جدیدبه قدرت 1000 کیلووات بود.

آقای دودیال در وبسایت تاند درپایان مینویسد " نشرات و فعالیت فرهنگی رادیو دارای فراز ونشیبها بود. از سال 1370 / 1992 به بعد تا سال 1380/2001 تقریباً یکتعداد برنامه ها به رکود مواجه گردیده بود، بیشترین و ورزیده ترین نطقان و سایر کارمندان رادیو طی این مدت به خارج از کشور مهاجر شدند، چنانچه رادیو های بی بی سی، صدای امریکا و رادیو آزادی با استخدام آنها کیفیت نشراتی شانرا به اوج رسانیدند و صاحب نام وشهرت شدند. باوجودیکه در سال 1381/2002 رادیو افغانستان دوباره باز سازی گردید، ولی کیفیت برنامه ها و محتویات آنها در مقایسه سالهای قبل از 1992 خیلی کمتر و ضعیف بود.

برمبنای رادیو آزادی: " نتایج تحقیق بنیاد حمایت از رسانه های آزاد افغانستان نشان داده که با به قدرت رسیدن جهادی ها و بعد بازگشت طالبان به قدرت، بیش از 70 درصد رسانه ها در این کشور غیر فعال شده اند."

حکومت طالبان می گوید که در چوکات شریعت اسلامی به آزادی بیان و رسانه ها احترام می کند.

اما نهاد های مدافع رسانه ها اصولی را که طالبان بر رسانه ها وضع کرده اند، سانسور خوانده اند.

منابع:

- وبسایت یونسکو معطوف به روز جهانی رادیو World Radio Day Unesco

- تاند: تاریخچه مختصر رادیو افغانستان

- رادیو آزادی
